

Høringsuttalelse til forslag til regler om bruk av fysisk inngripen

-for å avverge at en elev utsetter noen for psykiske krenkelser eller vesentlig forstyrrer undervisningen for andre elever

Takk for høringen. Lektorlaget støtter departementets forslag til lovendring. Dette er i tråd med våre tidligere høringsuttalelser knyttet til fysisk inngripen.¹

Lektorlaget har over tid etterlyst at skolens reaksjonsmåter ved uakseptabel adferd bør være tydelige og markere at skolen plikter å beskytte arbeidsro, trivsel og trygghet for *alle* elever. Skolen må kunne sørge for at enkeltelever som ødelegger andre elevers læringsmiljø, ikke får fortsette med dette. Det må kunne stilles tydelige krav til elevene. Det foreliggende forslaget gir våre medlemmer tydeligere rammer for hva som er tillatt av inngripen, noe som er en trygghet for den enkelte lærer.

Departementet foreslår å innføre en bestemmelse i opplæringsloven hvor lærer kan gripe inn fysisk for å avverge at en elev utsetter noen for psykiske krenkelser eller ødelegger eller vesentlig forstyrrer undervisningen for andre elever. Departementet foreslår to konkrete endringer i opplæringslova § 13-4 første ledd: at setningen «*vesentlig forstyrrer opplæringa til andre elever*» settes inn i loven, og at lovens nåværende bestemmelse om at inngrep kan gjøres ved «fysisk krenkning» endres til å gjelde «krenkning», eller at det alternativt inntas en egen hjemmel for lærer til å gripe inn fysisk dersom eleven utsetter noen for psykiske krenkelser.

Målet er trygge klasserom for alle, noe som krever aktiv innsats hver dag. Iblant må lærere likevel kunne gripe inn for å beskytte undervisningen og læringsmiljøet. Norsk Lektorlag støtter derfor departementets forslag til lovendring. Dette vil innebære en mer effektiv gjennomføring av øvrige krav i opplæringslova til hva skolen har plikt til å tilby alle elever (tilpasset opplæring, et trygt og godt skolemiljø etc). Forslaget vil videre føre til at norsk lovgivning vil være noenlunde i samsvar med svensk og finsk lovgivning: I Sverige kan ansatte gripe inn mot krenkinger og ordensforstyrrelser for å sikre elevene trygghet og læringsro. I Finland kan elever som forstyrrer bortvises fra undervisningssituasjonen, også ved bruk av makt.

Lektorlaget støtter at det i noen avgrensede situasjoner skal være adgang for en lærer til å gripe inn fysisk mot en elev som forstyrrer eller ødelegger for undervisning i en slik grad at det blir en uholdbar undervisningssituasjon for andre elever, når læreren allerede har vurdert

¹ Viser til høringsuttalelse av 29.9.23 til Kunnskapsdepartementet

<https://media.wpd.digital/norsklektorlag/uploads/2023/10/2023.09.29-horingssvar-NL-skadeavverging-og-fysisk-inngripen.pdf>

og av 15.4.24 til Stortinget <https://media.wpd.digital/norsklektorlag/uploads/2024/04/2024.04.15-skriftlig-horingsinnspill-enderinger-i-opplaeringsloven.pdf>

og forsøkt andre tiltak, og andre tiltak ikke har avverget situasjonen. Skolens oppdrag og samfunnsansvar er utdanning og dannelse. At lærer kan korrigere og forflytte elever som forstyrrer eller ødelegger for medelevers undervisningssituasjon innebærer at undervisningsforstyrrelser tas på alvor, slik at øvrige elever i klasserommet får oppfylt sin rett til undervisning og utdanning. Det at lærere kan gripe inn for å hindre at en uønsket situasjon i klasserommet eskalerer innebærer å ta lærerens klasseleder-funksjon på alvor. Vi støtter at virkeområdet for regelen bare gjelder for undervisningssituasjonen. Lovforslaget hjelper lærerne med å ivareta hele elevgruppen ved å stoppe verbal utagerende atferd både med omsorg for hele gruppen, men også til den enkelte eleven som utagerer. Loven inneholder allerede krav til at fysiske inngrep ikke skal gå lengre enn nødvendig og stå i et rimelig forhold til de interessene som skal ivaretas, noe som er gode rettssikkerhetsgarantier.

Lektorlaget støtter forslaget om å stryke ordet «fysisk» i lovens § 13-4(1)a, slik at bestemmelsen både omfatter fysiske og psykiske krenkelser. Det at en lærer lovlig kan gripe inn for å stoppe psykiske krenkelser av medelever vil styrke lovens bestemmelser som skal sikre alle elever et trygt og godt skolemiljø. Psykiske krenkelser har et alvorlig skadepotensial, som lærer gjennom dette forslaget kan få mulighet til å avverge. Lærerens rolle er å være en trygg voksenperson som skaper et godt skolemiljø for alle. Trakasserende oppførsel kan være svært ødeleggende for den enkelte og for hele gruppen. Lovforslaget hjelper lærerne med å ivareta hele elevgruppen ved å stoppe verbal utagerende atferd. Når det gjelder psykiske krenkelser er det et viktig poeng at lærerens mulighet til å kunne stoppe psykiske krenkelser ikke bare skal gjelde i selve undervisningssituasjonen, men også på andre steder som i friminutt, spisetid, leksehjelp og i skolefritidsordningen. Dette gjelder særlig ved upassende og ulovlig filming av krenkelser, og vi ber om at dette presiseres i forarbeidene.

Forslaget innebærer en utvidelse av hvilke situasjoner som skal forebygges, meldes fra om og dokumenteres etter bestemmelsene i opplæringslovas kapittel om ordenstiltak og skadeforebygging. I så måte ser vi allerede nå at det hadde vært nyttig med en presiserende endring i §13-5 ved at melde- og dokumentasjonsplikten uttrykkelig gjelder for § 13-4(1) og ikke handlinger som regulert i § 13-4(3), og ikke slik at § 13-5 nå bare viser til § 13-4 i sin helhet.

Skoleeiers plikt til å sørge for løpende og systematisk arbeid for å unngå at det oppstår situasjoner med fysiske inngrep mot elever må følges opp med tilstrekkelige ressurser, noe som ikke ligger dessverre i nåværende forslag. Forebyggende arbeid krever forsvarlige gruppestørrelser og lærere med faglig kompetanse.

Med vennlig hilsen

Helle Christin Nyhus

Leder

Norsk Lektorlag